

משרד החינוך
מנהל פדגוגי
אגף בכיר - שירות פסיכולוגי ייעוצי

פרסום והפצה ברשת- ההשלכות על עצמנו ועל חברינו השבוע הלאומי לגלישה בטוחה ברשת תשפ"א בסימן "מתחברים על בטוח"

שיעור כישורי חיים לכיתות י'-י"ב בנושא השלכות של פרסומים שונים ברשת

הקדמה לצוותי החינוך:

לתשומת לב המורה: ניתן להעביר שיעור זה הן פנים אל פנים והן בלמידה מרחוק.

משבר הקורונה אילץ את כולנו להסתגל לשינויים ולגלות גמישות במצבי חיים שונים. הרשת הפכה למרחב קיום עבורנו והמסכים מסייעים לנו לשמור על **רצפים**, והינם חלק בלתי נפרד מניהול קשרים אישיים, משפחתיים, חברתיים, תהליכי הוראה-למידה ועבודה. לאורך כל התקופה המתגרת אותה אנו חווים, תלמידינו "**נעים**" **בין החדר הממשי שלהם, חדר הזום, חדר הכיתה בבית הספר וחוזר חלילה**. בתוך כך, הם מתבקשים לשמור על ריחוק פיסי שלעיתים בא לידי ביטוי גם בריחוק חברתי. במסגרת השבוע הלאומי, המתקיים השנה בסימן "**מתחברים על בטוח**", נעודד את התלמידים לשמר יחסים חברתיים מיטביים ומשמעותיים גם באמצעות הרשת מרחוק. לצד זאת, ננחה אותם כיצד **להתנהל ברשת באופן מוגן, בטוח, ורגיש כלפי עצמם וכלפי אחרים**.

מטרות השיעור

מטרות יחידה זו היא להגביר את המודעות של תלמידים בגיל ההתבגרות להשלכות של הפרסומים השונים שהם מעלים לרשת, על עצמם ועל אחרים ולעודד אותם להפעיל שיקול דעת לפני כל פרסום.

במסגרת השיעור התלמידים:

- יתבוננו על תופעת הפרסומים ברשת בקרב בני נוער
- יבינו את ההשלכות הרגשיות, החברתיות והערכיות שיש לפרסומים שונים שבני הנוער מעלים לרשת על עצמם ועל אחרים

הידעתם?

1. 67% מבני הנוער מדווחים כי יצא להם לראות פרסומים שליליים של תופעת השיימינג באינטרנט וברשתות החברתיות. 33% מבני הנוער מדווחים כי הם או מישהו מחבריהם חוו שיימינג.
2. 39% בלבד מבני הנוער מציינים כי הם מעלים לרשת תכנים בצורה מבוקרת ומוקפדת. בנות נוטות יותר להקפיד על בקרה בהעלאת התכנים בהשוואה לבנים.
3. מסקירה שנערכה עולה כי במקרים רבים לילדים אין את היכולת לצפות את ההשלכות ארוכות הטווח של מסירת ופרסום מידע אישי, במיוחד במרחב הדיגיטלי.
4. 34% מבני הנוער מתחרטים על תכנים שהעלו או שלחו ברשת.

בהתאם לשיקול הדעת של המורה שמנחה את השיעור, ניתן להציג את הנתונים לתלמידים.

הנתונים נאספו מ:

- מחקרים מהארץ ומהעולם, מוקד 105
- "החיים הדיגיטליים" – דו"ח האינטרנט של בזק 2019-2020

טביעת האצבע הדיגיטלית שלי

שאלות לדיון:

1. שערו לאיזה מידע נחשף המנהל אודות שי-לי ברשת החברתית?
2. כיצד הייתם מתארים את תגובתה של שי-לי לדברי המנהל?
3. המנהל קיבל מידע אודות שי-לי מבית הספר הקודם ובאמצעות הרשת. כיצד לדעתכם הפערים במידע אליו נחשף ישפיעו על החלטתו?

לצפייה בסרטון לחצו כאן

סרטון של רשת "אורט"

"טביעת האצבע הדיגיטלית שלי" – (פתיח לשיעור), צפייה בסרטון מעורר עניין לפתיחת השיעור

המורה תקרין את הסרטון "טביעת האצבע הדיגיטלית שלי" ולאחר מכן תקיים שיח בהתאם לשאלות המנחות הבאות:

שאלות לדיון:

1. שערו לאיזה מידע נחשף המנהל אודות שי-לי ברשת החברתית?
2. כיצד הייתם מתארים את תגובתה של שי-לי לדברי המנהל?
3. המנהל קיבל מידע אודות שי-לי מבית הספר הקודם ובאמצעות הרשת. כיצד לדעתכם הפערים במידע אליו נחשף ישפיעו על החלטתו?

פאנל בעלי תפקידים

נועם הוא תלמיד תיכון מצטיין, אהוב על חבריו ושחקן כדורסל מעולה. בשבועות האחרונים התכוון למיונים לתכנית ארצית לחילופי משלחות נוער בין מדינות. כחלק מתהליך המיון, הגיע נועם לריאיון אישי. במהלך הריאיון, הציג בפניו המראיין תמונה של נערה ולצידה הכיתוב "מירית החבית".

המראיין שאל את נועם: "מכיר את התמונה?"

נועם הופתע ושאל: "כיצד הגיעה התמונה לידיך?"

המראיין ענה: "בוא נתמקד בעיקר. מה הקשר שלך לתמונה?"

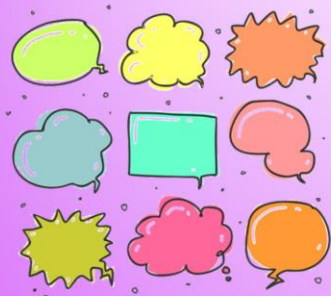
נועם חש אי נוחות וענה בחשש: "מירית הצטרפה לכיתתנו בתחילת כיתה י'. היינו חברים במשך חצי שנה ויום אחד היא שלחה אליי את התמונה הזו כדי להראות לי את השינוי הגדול שעברה. אחרי חצי שנה מירית נפרדה ממני והתחילה במערכת יחסים עם החבר הכי טוב שלי. מאוד כעסתי, ממש נעלבתי ורציתי לפגוע בה בחזרה. בלי לחשוב יותר מדי שלחתי את התמונה לקבוצה השכבתית עם הכיתוב: "מירית החבית".

המראיין אמר: "אנחנו ניקח בחשבון את הישגיך וכישוריך הרבים, אך יחד עם זאת לא נוכל להתעלם מהמעשה החמור שעשית. אתה יודע - המעשים שלנו מספרים מי אנחנו. תקבל תשובה בהקדם".

פאנל בעלי תפקידים (גוף השיעור) שלב ראשון-

המורה תקריא את סיפור המקרה שעוסק בהשלכות לטווח הארוך של פרסומים פוגעניים על המפיץ.

עבודה בקבוצות/ בחדרים

✓ **קבוצה א:** תייצג את **נועם**: התלמיד שהגיע לריאיון

✓ **קבוצה ב:** תייצג את **יעל**: מתאמת קשרי קהילה בוועדת הקבלה

✓ **קבוצה ג:** תייצג את **יואל**: יו"ר המשלחת והמראיין של נועם

✓ **קבוצה ד:** תייצג את **תמר**: מדריכת קבוצות

✓ **קבוצה ה:** תייצג את **איתן**: בוגר התכנית לחילופי משלחות נוער

שלב שני-

המורה תחלק את הכיתה לחמש קבוצות/ חלוקה לחדרים, כשלכל קבוצה יוצג שקף/ כרטיסייה עם דמות שעליה לייצג (כרטיסיות הדמויות מצורפות בשקופיות הבאות ובקובץ וורד המיועד להדפסה):

א. **נועם**: התלמיד שהגיע לריאיון

ב. **יעל**: מתאמת קשרי קהילה בוועדת הקבלה

ג. **יואל**: יו"ר המשלחת והמראיין של נועם

ד. **תמר**: מדריכת קבוצות

ה. **איתן**: בוגר התכנית לחילופי משלחות נוער

חברי הקבוצה יתבקשו לגבש טיעונים לחיזוק עמדת הדמות אותה הם מייצגים.

שלב שלישי-

קיום פאנל: חבר מכל קבוצה יציג את העמדה שגובשה בקבוצה.

נועם

אתה תלמיד תיכון מצטיין, אהוב על החברים ושחקן כדורסל מעולה. בשבועות האחרונים אתה מתכוון למיונים למשלחת חלופי נוער בעולם.

בראיון הקודם הוצגה בפניך תמונה של נערת אותה הפצת ברשת ללא רשותה. במטרה לפגוע בה ולהביך אותה.

הגעת היום לראיון שני בפני וועדה אשר תבחן את התאמתך למשלחת.

העמדה שלך להצג

אני מבין שהמעשה שלי היה לא בסדר. אני מתבייש בו ומצטער עליו עד היום טעיתי: התנצלתי בפני מירית והעניין גם טופל במסגרת בית הספר. היום, אני מאמין שצריך לבחון אותי על סמך הכישורים והיכולות שלי ולא לשפוט אותי בגלל טעות חד פעמית שנעשתה בעבר באמצעות הרשת.

בפאנל שיתקיים עליכם לשכנע את חברי הצוות בעמדתכם תוכלו להיעזר במקורות המידע המצורפים: הזכות להישכח

לקראת הדיון בצוות, הכינו רשימת טיעונים המחזקים את עמדתכם.

יעל

את סתאמת קשרי קהילה

בתלמידת תיכון חוות בריונות ברשת את נושאת את הזיכרון של חווית המגיעה עד היום קשה לך לחשוב שתלמיד שמגיע בתלמידה אחרת באמצעות הרשת ייקח חלק במשלחת ובכך עלול להקרין על תדמיתה של המשלחת כולה

העמדה שעלייך להציג

יש להתייחס בחומרה למעשיו של נועם. התנהגותו של נועם הייתה התנהגות בריונית. מבלי שחשב איך מעשיו ישפיעו על מירית, אין במשלחת מקום לאנשים המתנהגים בצורה כזו.

בפאנל שיתקיים עליכם לשכנע את חברי הצוות בעמדתכם. תוכלו להיעזר במקורות המידע המצורפים: מנקים אחרים את הרשת (סרטון) שיימינג ובריונות רשת - מאפיינים, סיכונים ודרכי התמודדות.

לקראת הדיון בצוות, הכינו רשימת טיעונים המחזקים את עמדתכם.

יואל

אתה יזר המשלחת ורמראין של נועם בראיון הקודם שגערך לו.

אתה סקפיד מאוד על ערכים של אתיקה ומוסר. כבוד ואכפתיות, חברות ועזרה הדדית אלו ערכי היסוד עליהם הונך מבסס את מעילות המשלחת ומצפה מרתינים למעול על פיהם בכל עת. אתה נורג לנקוט בגישה של "אפס סבלנות" כלפי אורחים שעובעים מחסר כבוד לאחר.

אתה מאמין בחשיבה וברפעתל שיקול דעת וחושש סגוס בני נוער למשלחת שעלולים למעול באימפולסיות.

העמדה שעליך להציג

יש לשמוס את המקרה בגישה מחסירה התנהגותו של נועם אינה תואמת את ערכי המשלחת. בנוסף, הוא יכול לחזור על מעשה דומה בעתיד. על כן, יש לפסול את סועמדותו.

בפאנל שיתקיים עליכם לשכנע את חברי הצוות בעמדתכם. תוכלו להיעזר במקורות המידע המצורפים: סנקים אחרים את הרשת (סרטון) שיימינג ובריונות רשת - סאפיינים, סיכונים ודרכי התמודדות.

לקראת הדיון בצוות, הכינו רשימת טיעונים המחזקים את עמדתכם.

תמר

את מדריכת קבוצות

את מדריכה מסורה וערכית המקנה לבני נוער ערכים של תבונה, נאמנות וערבות הדדית. את מאמינה בלקיחת אחריות על מעשים ומתן הזדמנות שנייה גם אם הם טועים.

העמדה שעליך להציג

ראינו כי נועם בחור מוכשר ונבון. הוא התנצל בכנות על המעשה ונראה כי למד מהטעות שעשה. אני חושבת שאנחנו צריכים לקבל אותו למשלחת על בסיס נתוניו וכישוריו, ולא לפסול אותו עקב מעידה חד פעמית.

בפאנל שיתקיים עליכם לשכנע את חברי הצוות בעמדתכם. תוכלו להיעזר במקורות המידע המצורפים: הזכות להישבח

לקראת הדיון בצוות, הכינו רשימת טיעונים המחזקים את עמדתכם.

איתן

אתה בוגר התוכנית לחלופי משלחות נוער ולוקח חלק
באיתור המועמדים המתאימים לתוכנית.

לא מזמן סיימת את לימודיך בתיכון. אתה זוכר היטב
כיצד התנהגת כנער בגילו של נועם

העמדה שעליך להציג

כולנו היינו בגיל הזה. אתם בטח
זוכרים גם אני עשיתי שמויות
במרחבי הרשת ולא חשבתי יותר
מדי על ההשלכות. והיום אני בוגר
התכנית. זה הכל חלק מגיל
ההתבגרות. עוברים אותו.

בפאנל שיתקיים עליכם לשכנע את חברי
הצוות בעמדתכם תוכלו להיעזר במקורות
המידע המצורפים: הזכות להישכח

לקראת הדיון בצוות, הכינו רשימת טיעונים
המחזקים את עמדתכם.

שאלות לדיון כיתתי

- מה הרגשתם בזמן הקראת סיפור המקרה ובעת הדיון בקבוצה?
- עם מי מהדמויות הרגשתם חיבור? מדוע?
- האם בזמן פרסום תכנים אתם לוקחים בחשבון את ההשלכות של הפרסום עליכם ו/או על אחרים?
- מהם שיקולי הדעת שיכולים להנחות בני נוער בעת פרסום תכנים?

שלב שלישי-

המורה תקיים **דיון כיתתי** בו יעלו **היבטים שונים** – חברתיים, רגשיים וערכיים של הנושא. ניתן להיעזר בשאלות המנחות:

1. מה הרגשתם בזמן הקראת סיפור המקרה ובעת הדיון בקבוצה?
2. עם מי מהדמויות הרגשתם חיבור? מדוע?
3. האם בזמן פרסום אתם לוקחים בחשבון את ההשלכות של הפרסום עליכם ו/או על אחרים?
4. מהם שיקולי הדעת שיכולים להנחות בני נוער בעת פרסום תכנים?

מה למדנו?

- כל פרסום שלנו ברשת מציג אותנו באור מסוים
- לכל פרסום שלנו ברשת יש השפעה על האופן שבו אחרים תופסים אותנו
- האופן שבו האחרים תופסים אותנו עשוי להשפיע עלינו ועל היחס כלפינו
- לפני כל פרסום ברשת עלינו להפעיל שיקול דעת ולבחון האם לפרסום יכולות להיות השלכות שאנו לא מעוניינים בהן, גם עלינו וגם על חברינו
- לכולנו אחריות אישית וחברתית לגבי תכנים שונים שאנו מפרסמים ברשת

מסרים לדין: בתום הדיון התלמידים ישתפו מהם השיקולים שינחו אותם להבא בעת פרסום תכנים ברשת.

מחשב"ה - כלי להפעלת שיקול דעת לפני פרסום ברשת

מ	מהימן	האם מה שאפרסם הוא מהימן ואמיתי?
ח	חברי	האם הפרסום הוא חברי ועוזר? האם מה שאפרסם עלול לפגוע בי או באחרים?
ש	שיתוף	האם הייתי מוכן שהוריי יראו מה שאפרסם?
ב	בטוב	האם הפרסום נשלח בטוב? האם מה שאפרסם עוזר ומועיל?
ה	הכרחי	האם הפרסום הוא הכרחי?

**אם עניתי כן? - שיתפתי
ואם לא? ... - אז לא!
כל פרסום או LIKE
במחשב"ה תחילה**

סיום השיעור: פועלים לתרגום התנהגותי - מחשב"ה (כלי להפעלת שיקול דעת לפני פרסום ברשת)

המורה תזמין את התלמידים לענות על שאלות המחשב"ה ביחס לפרסום תכנים על עצמם או על אחרים:

1. **מ** - מהימן - האם מה שאפרסם הוא מהימן ואמיתי?
2. **ח** - חברי - האם הפרסום הוא חברי ועוזר? האם מה שאפרסם עלול לפגוע בי או באחרים?
3. **ש** - שיתוף - האם הייתי מוכן שהורי יראו מה שאפרסם?
4. **ב** - בטוב - האם הפרסום נשלח בטוב? האם מה שאפרסם עוזר ומועיל?
5. **ה** - הכרחי - האם הפרסום הוא הכרחי?

אם עניתי כן? שיתפתי

ואם לא? ... אז לא!

כל פרסום או LIKE במחשב"ה תחילה

בסיום המענה על השאלות, המורה תחלק לכל תלמיד סימניית מחשב"ה (נמצאת בשקופית הבאה. ניתן להדפיס את הסימנייה באמצעות קובץ הוורד המלווה את השיעור).

כל פרסום או לייק במחשב"ה תחילה

ד

מהימנ?
האם מה שאפרסם
הוא מהימן ואמיתי?

ח

חברי?
האם המעשה חברי ועוזר
לשיעור/למשהו? האם הוא
עלול לפגוע בי או באחרים?

ש

שיתוף?
האם הייתי מוכן לשיתף את
הפרטים האם הייתי חוצה
שחוריי יראו את הפרסום?

ב

בטוב?
האם הפרסום נשלח בטוב?
האם הפרסום עוזר ומועיל?

ה

הכרחי?
האם הפרסום הוא הכרחי?

